

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVASIYALAR VAZIRLIGI

ANDIJON DAVLAT CHET TILLARI INSTITUTI

INGLIZ FILOLOGIYASI, O'QITISH METODIKASI VA TARJIMA
NAZARIYASI FAKULTETI

KUNDUZGI TA'LIM SHAKLI

60230100 - FILOLOGIYA VA TILLARNI O'QITISH: INGLIZ TILI
TA'LIM YO'NALISHI BITIRUVCHI TALABALARI UCHUN
IKKINCHI MUTAXASSISLIK FANLARIDAN
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYA

DASTURI

Andijon-2026

1

2-sonli yig'ilish qaroriga muvofiq tasdiqlangan

Dastur Andijon davlat chet tillari institutida ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar:

Kafedra mudiri:

Fakulteti dekani:

O. Azamov

M.S. Pazilov

O'quv ishlari bo'yicha prorektor v.v.b:
K.N.Karimov

K.N.Karimov

Mazkur dastur Filologiya va tiliarni o'qitish: ingliz tili ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining taxsil olish mobaynida ikkinchi mutaxassislik va ixtisoslik fanlarini o'qib o'zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o'tkaziladigan Yakuniy Davlat attestatsiyasi sinovlari bo'yicha ishlab chiqilgan.

2025-2026 o'quv yili yakunida bitiruvchilardan O'zbekiston Respublikasi Olivi ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2025-yil 14 avgustdagi 1-son bilan tasdiqlangan narnaviy o'quv rejadagi umunkasbiy va ixtisoslik fanlaridan o'tkaziladi.

Yakuniy Davlat attestatsiyasi sinovlarida o'tkaziladigan fanlar tarkibi:

1. Nemis(fransuz) leksikologiyasi va stilistikasi;
2. Nemis adabiyoti;
3. Nemis tilida o'qish va yozish amaliyoti;
4. Nemis tili o'qitishning integrallashgan kursi

1. Nemis(fransuz) leksikologiyasi va stilistikasi

1-mavzu. Nemis tili stilistikasi fani, predmeti va vazifalari

Nemis tili stilistikasi — nemis tildagi uslubiy vositalar va nutqning ifoda imkoniyatlarini o'rganuvchi fandir. Bu fan til birligining turli uslublarda qanday qo'llanishini tahlil qiladi. Stilistikaning predmeti nutq uslublari, badiiy tasvir vositalari hamda tilning emotsional-ekspressiv xususiyatlaridan iborat. Uning asosiy vazifasi marning uslubiy xususiyatlarini aniqlash va nutqning ta'sirchanligini o'rganishdir. Nemis tili stilistikasi til madaniyatini rivojlantirish va to'g'ri hamda chiroyli nutq tuzishda muhim ahamiyatga ega.

2-mavzu. Metodologiya.

Uslubiy leksika taktiki: Adabiy soʻzlar, neytral soʻzlar, va ogʻzaki soʻzlar, adabiy soʻzlarning stilistik jihatlari va turlari: atama, arxazim, neologizm, poetik soʻzlar tushunchalari va ularning maʼnada stilistik vazifalari. Ogʻzaki soʻzlarning stilistik xususiyatlari va turlari: sleng, vulgariizm, evfemizm, sheva va jargon tushunchalari va ularning maʼnada stilistik vazifalari. Tilda meʼyor tushunchasi. Shaxsiy yondashuv va meʼyor. Umumiy, adabiy, ogʻzaki va adabiy uslublar xususiyatlari. Regestr tushunchasi.

3-mavzu. Funktsional uslub tushunchasi

Funksional uslub va uning turlari. Badiiy uslub xususiyatlari: sheʼriy, drama va nasaʼr uslublarining asosiy til xususiyatlari. Ilmiy uslub xususiyatlari va vazifalari. Publisistik uslub xususiyatlari va vazifalari. Axborot vositalari uslub xususiyatlari va vazifalari. Axborot vositalari maʼmuda janr turlari va xususiyatlari. Rasmiy uslub vazifalari, rasmiy uslub turlari va ularning ilsoniy xususiyatlari.

Ilk romantizm hissiyot, tasavvur va tabiatga bo'lgan qiziqish bilan ajralib turadi. Schlegelning qarashlari keyingi romantik adabiyot rivojiga katta ta'sir ko'rsatgan.

10-mavzu: Romantik. Friedrich Schiller. Heinrich Heine

Friedrich Schiller o'z dramalarida erkinlik va insoniylik g'oyalarini yoritgan. Heinrich Heine esa lirika va ironiyani uyg'unlashtirgan mashhur romantik shoirdir. Uning she'rlarida siyosiy tanqid va jamiyat muammolari aks etgan. Romantizm davri adabiyoti inson his-tuyg'ulariga katta e'tibor qaratgan.

11-mavzu: Die Literatur der Sturm-und-Drang-Periode

"Sturm und Drang" davri adabiyoti an'anaviy qoidalarga qarshi chiqishi bilan mashhur. Bu yo'nalishda hissiyot va individuallik birinchi o'ringa qo'yilgan. Goethe va Schiller ushbu davrning eng muhim vakillaridan hisoblanadi. Asarlarda erkinlikka intilish va yoshlarning ichki kechimalari tasvirlangan.

12-mavzu: Johann Gottfried Herder und Johann Christoph Gottsched

Johann Gottfried Herder xalq qo'shiqlari va milliy madaniyatning ahamiyatini ta'kidlagan. U tilni xalq ruhining ifodasi deb hisoblagan. Johann Christoph Gottsched esa nemis adabiyotida klassik me'yorlarni rivojlantirishga harakat qilgan. Ularning qarashlari bir-biridan farq qilsa-da, nemis adabiyoti rivojiga katta hissa qo'shgan.

13-mavzu: Literatur des 18. Jahrhunderts und ihre kulturelle Bedeutung

XVIII asr adabiyoti Ma'rifatparvarlik g'oyalari bilan chambarchas bog'liq bo'lgan. Bu davrda adabiyot inson aqli va ilm-fanning kuchini tang'ib qilgan. Falsafa va siyosiy qarashlar adabiy asarlarda keng yoritilgan. XVIII asr adabiyoti keyingi romantizm va realizm oqimlariga asos yaratgan.

14-mavzu: Gotthold Ephraim Lessing

Gotthold Ephraim Lessing nemis Ma'rifatparvarlik adabiyotining yirik namoyandasi hisoblanadi. U dramaturg, tanqidchi va faylasuf sifatida faoliyat yuritgan. "Nathan der Weise" asarida diniy bag'rikenglik va insonparvarlik g'oyalari ilgari surilgan. Lessing nemis teatr san'ati rivojiga katta hissa qo'shgan.

15-mavzu: Beitrag zur Aufklärungsliteratur. Johann Wolfgang von Goethe

Johann Wolfgang von Goethe nemis adabiyotining eng buyuk ijodkorlaridan biridir. U Ma'rifatparvarlik va romantizm davri adabiyotiga katta ta'sir ko'rsatgan. Goyotening asarlarida tabiat, muhabbat va inson ruhiyati chuqur tasvirlangan. Uning ijodi Yevropa adabiyotining rivojiga kuchli ta'sir qilgan.

16-mavzu: Themen und Motive

Nemis adabiyotida erkinlik, muhabbat, tabiat va inson ruhiyati asosiy mavzular hisoblanadi. Har bir davrda bu motivlar turlicha badiiy shaklda ifodalangan. Adabiyot jamiyatdagi o'zgarishlar va insonning ichki kechimalarini aks ettirib kelgan. Nemis adabiyoti Yevropa madaniyati va jahon adabiyotiga katta ta'sir ko'rsatgan.

3. Nemis tilida o'qish va yozish amaliyoti;

1-modul. O'qish moduli.

- asarlardan keltirilgan parchalar;
- internet matnlari (bloglar, vebseytlar);
- qo'llanmalar: instruktiviyalar (texnik vosita va asboblardan uchun);
- ensiklopedik maqolalar;
- professional mavzulardagi maqolalar (chet tili o'qitish, o'qitish muammolari, metodlari, o'qitish tizimidagi yangiliklar yoritiladigan jurnallarda berilgan maqolalar);
- ma'ruzalarda keltirib o'tilgan g'oyaga nisbatan bildirilgan fikrlar va muhokama qilingan hisobotlar.
- ekstensiv o'qish (badiiy o'qish)
- intensiv o'qish (ma'lumot uchun o'qish, tushunish uchun o'qish)
- tayyorlangan dars rejalarning muayyan kontekstga muvofiqligini baholash;
- ma'lum kontekst uchun dars rejasini tuzish.
- muallif fikrini yoqlash yoki inkor qilish va uni asoslash;
- tahlil qilish;
- sintez qilish;
- o'qish sifatini aniqlash.
- 1-modul. Yozish moduli
- Xatlar va rasmiy hujjatlar:
- rasmiy xatlar;
- ariza;
- ilova xati;
- tavsiyanoma;
- tushuntirish xati va b.
- topshiriqlarga asoslangan amaliy ishl.
- turli matnlar tahlili (gazeta, jurnal maqolalari)
- matnlarni o'rganilayotgan chet tili va ona tilida parallel, qiyoslaganholda tahlil qilish;
- darsdan tashqari yozma vazifalar;
- ilmiy ish rejasini puxta tuzish;
- o'z ilmiy ishi mavzusiga oid adabiyotlar bilan tanishib, ularni tahlil qilish;
- o'z ustida va guruhdagi do'sti bilan ilmiy ish mavzusi va yozish uslubini ustida ishlashni bilish;
- ma'lumotlarni turli grafik va jadval shaklida taqdim etish;
- ilmiy ish uchun annotatsiya yozishni bilish;

4. Nemis tili o'qitishning integrallashgan kursi

1. **Lernen, Analysieren und Arbeiten mit Bildungsprogrammen für Schulen, Lyzeen und Hochschulen**
Ta'lim dasturlari o'quv jarayonini rejalashtirishda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi dasturlarni tahlil qilib, ularning maqsad va vazifalarini tushunishi kerak. Maktab, litsey va oliy ta'lim muassasalarida dasturlar bir-biridan farq qiladi. Ular o'quvchilarning yosh va bilim darajasiga moslashtiriladi.
2. **Lernziele, Aktivität des Lehrers und Schülers im Unterricht**
Darsning maqsadi o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishdir. O'qituvchi darsni tashkil qiladi va yo'naltiradi. O'quvchilar esa faol qatnashib, topshiriqlarni bajaradilar. Hamkorlikdagi faoliyat dars samaradorligini oshiradi.
3. **Soziale Gruppen, Gruppierungsmethoden**
Guruh bilan ishlash o'quvchilarning mulqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'qituvchi o'quvchilarni turli usullar bilan guruhlariga ajratishi mumkin. Guruhl ish o'zaro yordam va fikr almashishga imkon yaratadi. Bu usul darsni yanada faol qiladi.
4. **Auswahl und Vorbereitung von Lernmaterialen (für 1-4 Kl.)**
Boshlang'ich sinflarda materiallar sodd va qiziqarli bo'lishi kerak. Rasmlar, o'yinlar va qisqa matnlar keng qo'llanadi. Materiallar bolalarning yosh xususiyatiga mos tanlanadi. Bu o'quvchilarning tilga qiziqishini oshiradi.
5. **Auswahl und Vorbereitung von Lernmaterialen (für 5-8 Kl.)**
O'rta sinflarda materiallar murakkabroq bo'la boshlaydi. Matnlar va mashqlar o'quvchilarning bilim darajasiga mos bo'lishi kerak. Audio va video vositalardan foydalanish foydalidir. Bu til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.
6. **Auswahl und Vorbereitung von Lernmaterialen (für 9-11 Kl.)**
Yuqori sinflarda materiallar chuqurroq va murakkabroq bo'ladi. O'quvchilar mustaqil fikrlashga o'rgatiladi. Autentik matnlar va ilmiy materiallardan foydalaniladi. Bu ularni imtihon va kelajakdagi ta'limga tayyorlaydi.
7. **Optimierung authentischer Lernmaterialen**
Autentik materiallar real hayotdan olinadi. O'qituvchi ularni o'quvchilarning darajasiga moslashtirishi kerak. Ba'zi murakkab joylar soddalashtiriladi. Shu orgali materiallardan samarali foydalanish mumkin bo'ladi.

8. Phasen der Lektion. Einführung

Kirish qismi darsning boshlanish bosqichidir. Bu bosqichda o'quvchilar yangi mavzuga tayyorlanadi. O'qituvchi qiziqarli savollar yoki rasmlar orgali e'tiborni jalb qiladi. Yaxshi kirish darsga motivatsiya beradi.

9. Modelle und Methoden zur Planung von Deutschunterricht

Nemis tili darsini rejalashtirishda turli metodlardan foydalaniladi. Har bir metodning o'z afzaligi mavjud. O'qituvchi dars maqsadiga mos usulni tanlaydi. To'g'ri rejalashtirish dars sifatini oshiradi.

10. Phasen der Lektion. Präsentation

Prezentatsiya bosqichida yangi mavzu tushuntiriladi. O'qituvchi grammatika yoki lug'atni misollar bilan ko'rsatadi. O'quvchilar yangi ma'lumotni tinglaydi va tushunadi. Bu bosqich keyingi mashqlar uchun asos yaratadi.

11. Phasen der Lektion. Abschluss

Darsning yakuniy bosqichida o'tilgan mavzu umumlashtiriladi. O'qituvchi asosiy fikrlarni qayta takrorlaydi. O'quvchilar o'z bilimlarini namoyish qiladilar. Yakun qismi darsni mustakamlashga yordam beradi.

12. Die Aufgaben für verschiedene Phasen des Unterrichts

Har bir dars bosqichi uchun alohida topshiriqlar tanlanadi. Kirish qismida motivatsion vazifalar beriladi. Asosiy bosqichda amaliy mashqlar bajariladi. Yakuniy bosqichda esa bilimlar mustakamlanadi.

13. Stundenplanung

Dars rejalashtirish o'quvchining asosiy vazifalaridan biridir. Rejada mavzu, maqsad va topshiriqlar ko'rsatiladi. To'g'ri reja vaqtini samarali taqsimlashga yordam beradi. Bu darsning tartibli o'tishini ta'minlaydi.

14. Unterrichtsplanung in Gruppen von Schülern mit unterschiedlichen Fähigkeiten

Har xil qobiliyatga ega o'quvchilar bilan ishlash alohida yondashuvni talab qiladi. O'qituvchi topshiriqlarni differensial tarzda tayyorlaydi. Kuchi va sust o'quvchilar uchun alohida vazifalar beriladi. Bu barcha o'quvchilarning rivojlanishiga yordam beradi.

15. Einsatz verschiedener Methoden bei der Unterrichtsplanung

Darsni rejalashtirishda turli metodlardan foydalanish muhimdir. Interfaol usullar o'quvchilarni faol qiladi. O'yin, suhbat va loyihla metodlari samarali hisoblanadi. Turli metodlar darsni qiziqarli qiladi.

16. Unterrichtsbeobachtung und -analyse

Darsni kuzatish va tahlil qilish o'qituvchining rivojlanishiga yordam beradi. Kuzatish orqali kuchli va zaif tomonlar aniqlanadi. Tahlil natijasida yangi metodlar qo'llanilishi mumkin. Bu dars sifatini oshiradi.

17. Beobachtungsphasen

Kuzatish bir necha bosqichda amalga oshiriladi. Avval rejalashtirish, keyin kuzatish va oxirida tahlil qilinadi. Har bir bosqichning o'z vazifasi mavjud. Tizimli kuzatish samarali natija beradi.

18. Beobachtungsziele

Darsni kuzatishning asosiy maqsadi ta'lim sifatini yaxshilashdir. Kuzatuvchi o'quvchilarning faolligini va o'qituvchining metodlarini o'rganadi. Bu orqali muammolar aniqlanadi. Keyinchalik ularni bartaraf etish mumkin bo'ladi.

19. Beobachtungsschwerpunkte

Kuzatishda asosiy e'tibor ma'lum jihatlariga qaratiladi. Masalan, o'quvchilarning ishtiroki yoki o'qituvchining nuqi kuzatiladi. Shuningdek, metod va materiallarning samaradorligi baholanadi. Bu darsni yanada takomillashtirishga yordam beradi.

20. Systematisches Erfassen des Unterrichtsgeschehens

Dars jarayonini tizimli qayd etish muhim ahamiyatga ega. Bu orqali barcha faoliyatlar hujjatlashtiriladi. O'qituvchi keyinchalik o'z ishini tahlil qilishi mumkin. Tizimli yondashuv ta'lim sifatini oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining

20__ yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'iga asosan

2-§. Talabalar bilimini baholash mezonlari

15. Talabalar bilim quyidagi mezonlar asosida:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 5 (a'lo) baho;

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 4 (yaxshi) baho;

talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda — 3 (qoniqarli) baho;

talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda — 2 (qoniqarsiz) baho bilan baholanadi.

Yakuniy Davlat attestatsiya sinovida bitiruvchi talabalar uchun xar bir mutaxassislik fanidan 1 donadan jami 4 ta savoldan iborat билет taqdim etilib:

- 1-savolga bitiruvchi mezon asosida to'la javob yozganda, maksimal-25 ball;
- 2-savolga bitiruvchi mezon asosida to'la javob yozganda, maksimal-25 ball;
- 3-savolga bitiruvchi mezon asosida to'la javob yozganda, maksimal-25 ball;
- 4-savolga bitiruvchi mezon asosida to'la javob yozganda, maksimal-25 ball;

Jami: 100 ballikda

bilimi aniqlanib, Nizomning I-jadvaliga muvofiq bitiruvchining baxosi qo'yiladi.

Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizomga

ILOVA

I-jadval

Baholashni 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish

JADVALI

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61

4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

Asosiy o'quv adabiyotlar va axborot manbalari. Asosiy adabiyotlar

1. Fix Ulla, Poethe Hannelore, Yos Gabriele, "Textlinguistik und Stilistik für Einsteiger", Leipzig, 2001
2. Gennadiy W. Pan, „Deutsche Stilistik“, „Toshkent“, Toshkent, 2010
3. E. Riesel, „Deutsche Stilistik“, „Hochschule“, Moskau, 1975
4. E.M. Каргина. Основы теории немецкого языка. Пенза 2013
5. Autorenkollektiv. Sprache. Gegenwart und Geschichte. Pädagogischer Verlag Schwan. Düsseldorf. 1969.
6. Bergmann. Pauly. Moulin. Alt- und Mittelhochdeutsch. Vandenhoeck und Ruprecht. Göttingen. 2007.
7. Nübling Damaris. Historische Sprachwissenschaft. Gunter Narr Verlag. Tübingen. 2008.
8. Karimov SH. Nemis adabiyoti tarixi. -T“. Mumtozso'z "2010.
9. Wissen und literarisches Lernen / Grundlegende theoretische und didaktische Aspekte. Frankfurt am Main 2016.
10. Т.Ю. Глазкова. Немецкоязычная литература. Учебное пособие. Москва Издательство «Флинта» Издательство «Наука» 2010.
11. Вахитов Rizayev, Alisher Mahmudov. Nemis adabiyoti (ikkinci jahon urushi davri) (Uslubiy qo'llanma). Qarshi «Intellekt» nashriyoti – 2023
12. Luftulla Holiyarov. Zeitgenössische Österreichische Literatur. Taschkent 2007.
13. Зарубежная литература второго тысячелетия. 1000-2000. Учеб. пособие. Под ред. Л.Г. Андреева – М.: Высшая школа. 2001.
14. Geschichte der deutschen Literatur. Moskau. „1990 Vissnaya Shkola“
15. Sandra Hohmann. Deutsch intensiv. Lesen B1. Das Training. Ernst Klett Sprachen, Stuttgart, 2020.
16. Sandra Hohmann. Deutsch intensiv. Lesen B2. Das Training. Ernst Klett Sprachen, Stuttgart, 2022.
17. Christian Seifert. Deutsch intensiv. Schreiben B1. Das Training. Ernst Klett Sprachen, Stuttgart, 2018.
18. Sandra Hohmann. Deutsch intensiv. Lesen B2. Das Training. Ernst Klett Sprachen, Stuttgart, 2019.
19. Arwen Schmack. Deutsch intensiv. Wortschatz B2. Das Training. Ernst Klett Sprachen, Stuttgart, 2020.
20. Anneli Billina. Deutsch üben. Lesen & Schreiben B1, Hueber Verlag, München, 2018.
21. Anneli Billina. Deutsch üben. Lesen & Schreiben B2. Hueber Verlag, München, 2018.

22. Kaity Papadopoulou, Daniela Paradi-Stai, Agapi Virginia Spyratou. Lesetraining B2. KARABATOS - Verlag, Athen, 2016.

Internet saytlari

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portal.
2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. <http://www.literatur.hu-berlin.de/>
4. <http://de.wikipedia.org/wiki/Realismus>
5. http://www.cdmnet.net/kb/data/DE_Epoche.asp
6. <http://www.literaturwelt.com/epochen.htm>
7. http://www.pinselpark.org/geschichte/spezi/literatur/epochen/1794_romantik.htm
8. http://www.pinselpark.org/geschichte/spezi/literatur/epochen/1786_klassik.html
9. http://www.pinselpark.org/geschichte/spezi/literatur/epochen/1815_biedermeier.html
10. http://www.pinselpark.org/geschichte/spezi/literatur/epochen/1880_naturalismus.html
11. <https://www.dwds.de> - DWDS korpusliug'atizimi (ma'no, sinonim, stilistik qatlam)
12. <https://www.duden.de> - Duden onlayn versiyasi, stil va grammatika bo'yicha izohli manba
13. <https://wortschatz.uni-leipzig.de> - Nemis tilidagi statistik va leksik tahlillar bazasi